

Curtea Supremă de Justiție
DECIZIE

18 iulie 2022

mun. Chișinău

Colegiul Penal lărgit al Curții Supreme de Justiție
în componență:

Președinte Nadejda Toma,
Judecători Iurie Diaconu, Liliana Catan, Ion Guzun,
Victor Boico,

a judecat în ședința de judecată, fără citarea părților la proces, recursurile ordinare împotriva deciziei Colegiului Penal al Curții de Apel Chișinău din 09 februarie 2022, declarate de avocatul Litvinenco Igor, în numele părții vătămate Papuga Artiom și de avocata Babără Angela, în numele inculpatului

Para Răzvan XXXXXX.

<i>instanța de fond:</i>	<i>Termenul de examinare,</i> <i>05.08.2019 - 20.08.2021,</i>
<i>instanța de apel:</i>	<i>06.09.2021 - 09.02.2022,</i>
<i>instanța de recurs:</i>	<i>12.05.2022 - 18.07.2022.</i>

Asupra recursurilor menționate, Colegiul Penal lărgit,

c o n s t a ț ă :

1. Prin sentința Judecătoriei Chișinău din 20 august 2021, cauza fiind examinată conform prescripțiilor din art. 364¹ Cod de procedură penală, Para Răzvan a fost condamnat în baza art. 151 alin. (1) Cod penal la 3 ani și 4 luni închisoare.

În temeiul art. 90 Cod penal, executarea pedepsei i-a fost suspendată condiționat, pentru o perioadă de probațiune de **2 ani**.

De la inculpat s-a încasat în beneficiul părții vătămate Papuga Artiom prejudiciul moral în mărime de 7000 lei, iar în beneficiul statului - cheltuielile judiciare în sumă de 24.836 lei.

2. Instanța de fond a constatat că la 01 aprilie 2019, aproximativ ora 12.00, inculpatul Para Răzvan, aflându-se în curtea XXXXXXX „XXXXXXX”, amplasat pe XXXXXXX, XXXXX, urmărind scopul vătămării integrității corporale și sănătății persoanei, în rezultatul unui conflict iscat între el și Papuga Artiom, sub pretextul răzburării, dându-și seama de caracterul prejudiciabil al acțiunilor sale, prevăzând urmările prejudiciabile și dorind în mod conștient survenirea acestora, i-a aplicat lui Papuga Artiom patru lovituri cu un cuțit în regiunea toracică, pe o traiectorie verticală de sus în jos, cauzându-i, conform raportului de expertiză judiciară nr. 201902D0827 din 25.04.2019, plăgi tăiate înțepate la nivelul hemitoracelui drept, hemoperitoneum, lezare pneumatică a polului superior rinichiului drept, hematom retroperitoneal, vătămare care prezintă pericol pentru viață și, în baza acestui criteriu, se califică ca vătămare corporală gravă.

Instanța a reținut că inculpatul a recunoscut vina și a solicitat examinarea cauzei în baza probelor administrate în faza de urmărire penală.

Astfel, acțiunile lui urmează a fi încadrate în baza art. 151 alin. (1) Cod penal, ca vătămarea intenționată gravă a integrității corporale și a sănătății, care este periculoasă pentru viață.

La stabilirea pedepsei, instanța a ținut cont de prevederile art. 75 Cod penal, că inculpatul a comis o infracțiune gravă, care se pedepsește cu închisoare de la 5 la 10 ani, este minor, a recunoscut vina și s-a căit sincer de fapta comisă, solicitând examinarea cauzei în procedura prevăzută de art. 364¹ Cod de procedură penală, deci beneficiază de reducerea cu o treime a limitelor de pedeapsă prevăzute de lege în cazul pedepsei cu închisoare, nu are antecedente penale, se caracterizează pozitiv de mai multe instituții, că circumstanțe agravante lipsesc, că conform art. 70 alin. (3) Cod penal, la stabilirea pedepsei închisorii pentru persoana care, la data săvârșirii infracțiunii, nu a atins vârsta de 18 ani, termenul închisorii se stabilește din maximul pedepsei, prevăzute de legea penală pentru infracțiunea săvârșită, reduse la jumătate, concluzionând că inculpatului urmează a-i fi stabilită pedeapsa sub formă de închisoare pe un termen de 3 ani și 4 luni, suspendarea condiționată a executării ei conform prevederilor art. 90 alin. (1) Cod penal,

Totodată, instanța a statuat că, urmează a fi admisă parțial acțiunea civilă înaintată de avocatul părții vătămate, Litvinenco Igor, privind încasarea solidară de la Para Gheorghe, Para Veronica și Para Răzvan în beneficiul lui Papuga Artiom a prejudiciului moral în mărime de 900.000 lei, a prejudiciului biologic în sumă de 1.500.000 lei și a cheltuielilor de judecată.

Or, existența prejudiciului moral invocat nu a fost confirmată prin circumstanțele în care a fost comisă infracțiunea și consecințele acesteia, cât și prin probele prezentate. Fără a pune la îndoială existența suferințelor morale și fizice ale părții vătămate, aceste nu au fost confirmate nici printr-o probă, anexată la materialele cauzei penale și nici la acțiunea civilă înaintată la 06.02.2020.

Caracterul pretinselor suferințe psihologice și/sau psihice nu a fost probat și argumentat prin careva probe, inclusiv, prin concluziile medicale de la data conflictului (internării pătimitului în instituția medicală) și până la înaintarea acțiunii civile.

Astfel, suma de 7000 lei este una echitabilă și va atinge scopul solicitat – încasarea prejudiciului moral.

În același timp, solicitarea avocatului părții vătămate privind încasarea prejudiciului biologic în mărime de 1.500.000 lei urmează a fi respinsă, deoarece ***un astfel de prejudiciul este necunoscut legii procesual-penale și legii penale naționale, or, conform legislației naționale în vigoare, prejudiciul se clasifică în două familii: prejudiciu moral și prejudiciu material.***

3. Procurorul în Procuratura mun. Chișinău, Oficiul reprezentare a învinuirii în instanța de judecată, Railean Aliona, a declarat apel, solicitând casarea parțială a sentinței și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care inculpatul să fie condamnat în baza art. 151 alin. (1) Cod penal la 3 ani și 4 luni închisoare, cu executare.

Apelanta a invocat că instanța de judecată nu a ținut cont de personalitatea inculpatului, comportamentul acestuia până la săvârșirea infracțiunii, atitudinea și modul de manifestare a lui la faza de urmărire penală, de faptul în ce mod a fost comisă infracțiunea, și anume, că inculpatul i-a aplicat părții vătămate „patru lovituri cu un cuțit în regiunea toracică, pe o traiectorie verticală de sus în jos, cauzându-i conform raportului de expertiză judiciară nr. 201902D0827 din 25.04.2019, plăgi tăiate înțepate la nivelul hemitoracelui drept, hemoperitoneum, lezare pneumatică a polului superior rinichiului drept, hematom retroperitoneal, vătămare care reprezintă pericol pentru viață”.

Or, circumstanțele reale și personale reținute în sarcina inculpatului indică la faptul că, pentru a atinge scopul pedepsei penale prevăzut la art. 61 Cod penal, cel mai eficient mijloc de corectare a acestuia este aplicarea unei pedepse sub formă de închisoare pe un termen de 3 ani 4 luni, fiind stabilit că el intenționat a comis acțiunile ilegale ale căror consecințe îi erau cunoscute, din care motive aplicarea unei asemenea pedepse va atinge scopul pedepsei penale.

3.1. A declarat apel și avocatul Litvinenco Igor, în numele părții vătămate Papuga Artiom, solicitând casarea parțială a sentinței și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care inculpatul să fie condamnat în baza art. 27, 145 alin. (1) Cod penal, iar acțiunea civilă să fie admisă integral.

Apelantul a indicat că, în cazul în care vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății nu a fost urmată de omorul victimei, însă a fost stabilită intenția directă a făptuitorului de a lipsi victima de viață, fapta trebuie calificată drept tentativă de omor. Iar din probele administrate nu reiese că procurorul cu exactitate a stabilit care a fost intenția inculpatului în momentul aplicării a patru lovituri cu cuțitul în corpul părții vătămate (intenția directă sau indirectă).

Totodată, nu este clar cum, în situația dată, instanța de fond a ajuns la concluzia de a încasa doar suma de 7000 lei, or, în practica judiciară sunt cazuri când în litigii de muncă, pentru o mică sancțiune disciplinară se încasează prejudicii morale de 10 - 15.000 lei, iar pentru tergiversarea examinării cauzei penale de 2 ani, se încasează prejudicii de 55.000 lei.

În speță, s-a atentat la viața unui om, fiind comisă o infracțiune cu premeditate, cu discernământ, intenție directă, care a avut consecințe grave psihologice, morale cât și biologice asupra victimei. Ori, din 4 lovituri cu cuțitul, 3 au fost aplicate în rinichiul drept, iar acest organ, chiar și după cicatrizare, niciodată nu va reveni la funcționalitatea normală. Victima, aproximativ 2 luni, s-a aflat în secția de reanimare, iar instanța de fond a calificat neprobat prejudiciul cauzat, deși la dosar există toate rapoartele medico-legale.

Totodată, inculpatului a comis infracțiunea fiind minor, când avea vârsta de 17 ani și 8 luni.

Deoarece, inculpatul nu dispune și, până la emiterea sentinței, nu va dispune de bunuri sau venituri prin care ar putea compensa prejudiciul cauzat prin infracțiune, este necesară atragerea părinților acestuia în calitate de părți civilmente responsabile, urmând să repare în mod solidar prejudiciul cauzat prin infracțiune.

Or, partea vătămată a apreciat cuantumul prejudiciului moral cauzat ca urmare a acțiunilor intenționate grave ale inculpatului, precum și lipsei de reacție din partea acestuia după atac, în mărime de 900.000 lei, iar în calitate de prejudiciu biologic, solicită încasarea sumei de 1.500.000 lei, ca plată unică pentru 3 ani.

4. Potrivit deciziei Colegiului Penal al Curții de Apel Chișinău din 09 februarie 2022, apelurile au fost admise, casată parțial sentința și pronunțată o nouă hotărâre.

Lui Para Răzvan, recunoscut vinovat în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 151 alin. (1) Cod penal, i-a fost stabilită pedeapsa, prin aplicarea art. 79 Cod penal, sub formă de închisoare pe un termen de 3 ani 3 luni.

În temeiul art. 90 Cod penal, executarea pedepsei i-a fost suspendată condiționat, pentru o perioadă de probațiune de **5 ani**.

De la inculpat s-a încasat în beneficiul părții civile Papuga Artiom, prejudiciul moral în mărime de 55.000 lei și prejudiciul biologic în sumă de 45.000 lei.

În rest, sentința a fost menținută.

Instanța de apel a reținut că instanța de fond nu a ținut cont de prevederile art. 79 alin. (1) Cod penal, concluzionând că prin aplicarea acestei norme, inculpatului urmează a-i stabili pedeapsa cu închisoare pe un termen de 3 ani și 3 luni.

Totodată, urmează a fi **respinsă solicitarea acuzării** de a dispune executarea reală a pedepsei cu închisoare, deoarece nu a invocat careva temeiuri pertinente în acest sens, în baza cărora să fie constatat faptul că izolarea inculpatului de societate este unica măsură aplicabilă și necesară în situația dată.

Or, în conformitate cu art. 90 Cod penal, **instanța va dispune un termen de probațiune de 5 ani**.

Potrivit art. 1998 alin. (1) Cod civil, cel ce acționează față de altul în mod ilicit, cu vinovăție este obligat să repare prejudiciul patrimonial, iar în cazurile prevăzute de lege și prejudiciul moral cauzat prin acțiune sau omisiune.

Conform art. 2028 Cod civil, în caz de vătămare a integrității corporale sau de altă vătămare a sănătății, autorul prejudiciului are obligația să compenseze persoanei vătămate cheltuielile suportate în legătură cu vătămarea sănătății – de tratament, de alimentație suplimentară, de protezare, de îngrijire străină, de cumpărarea unui vehicul special, de reciclare profesională etc.

La determinarea mărimii compensației pentru prejudiciul moral, trebuie neapărat să ia în considerație atât aprecierea subiectivă privind gravitatea cauzării suferințelor psihice sau fizice părții vătămate, cât și datele obiective care certifică acest fapt, îndeosebi: - importanța vitală a drepturilor personale nepatrimoniale și a bunurilor (viața, sănătatea, libertatea, inviolabilitatea locuinței, secretul personal și familial, onoarea, demnitatea și reputația profesională etc.); - nivelul (gradul) suportării de către persoana vătămată a suferințelor psihice sau fizice (lipsirea de libertate, pricinuirea vătămării corporale, decesul persoanelor apropiate (rudelor),

pierderea sau limitarea capacității de muncă etc.); - felul vinovăției (intenția, imprudența) persoanei care a cauzat prejudiciul, în cazul în care pentru repararea prejudiciului moral este necesară prezența ei. Instanțele judecătorești, la determinarea mărimii prejudiciului moral în echivalent bănesc, sunt în drept să ia în considerație și alte circumstanțe probatoare prin actele pricinii, în particular, situația familială și materială a persoanei care poartă răspundere pentru cauzarea prejudiciului moral părții vătămate.

Referitor la prejudiciul moral solicitat de partea vătămată, a fost stabilit că reclamantului i s-au adus suferințe fizice și psihice puternice, or, potrivit raportului de expertiză judiciară nr. 201902D0827 din 25.04.2019, în urma examinărilor medico-legale, la Papuga Artiom s-au constatat: plăgi tăiate înțepate la nivelul hemitoracelui drept, hemoperitoneum, lezare traumatică a polului superior rinichiului drept, hematom retroperitoneal, care au fost cauzate în rezultatul acțiunii traumatice a unui obiect tăietor-înțepător, posibil în timpul și circumstanțele indicate, prezintă pericol pentru viață și, în baza acestui criteriu, se califică ca vătămare corporală gravă. Puterea de acțiune a agentului traumatic a fost suficientă pentru cauzarea leziunilor corporale constatate. Ținând cont de numărul leziunilor corporale constatate, se admite că s-a acționat traumatic cel puțin de 4 ori. Regiunile anatomice unde sunt localizate leziunile corporale sunt accesibile pentru mâna proprie.

Totodată, partea vătămată a confirmat că și în prezent are probleme de sănătate, anterior a practicat sportul și acum nu-l mai poate practica, nu poate ridica greutăți, tratamentul este costisitor, deoarece locuiește în Irlanda. I-a fost lezat rinichiul și continuă să primească tratament.

Astfel, încasarea prejudiciului moral în mărime de 55.000 lei va constitui o satisfacție echitabilă, ca urmare a evenimentelor care au produs suferințe fizice și psihice părții vătămate și care vor fi resimțite o perioadă îndelungată.

În raport cu pretențiile privind încasarea prejudiciului biologic în sumă de 1.500.000 lei, se atestă că potrivit art. 19 alin. (3) Cod civil, se consideră prejudiciu nepatrimonial (prejudiciu moral) suferințele fizice și psihice, precum și diminuarea calității vieții. În cazul vătămării sănătății, prejudiciul nepatrimonial cuprinde, de asemenea, pierderea sau diminuarea unei capacități a corpului uman (prejudiciu biologic).

Potrivit art. 2033 Cod civil, în cazul vătămării integrității corporale sau altei vătămări a sănătății, pe lângă repararea prejudiciului patrimonial și celui moral, se va plăti o despăgubire separată pentru însăși vătămare (prejudiciul biologic).

Prin „prejudiciu biologic” se înțelege pierderea sau diminuarea unei capacități a corpului uman, ce se poate manifesta prin: modificarea aspectului exterior sau a caracterelor morfologice ale persoanei; reducerea eficienței psihico-fizice, adică diminuarea posibilității de utilizare a propriului corp; reducerea capacității sociale, adică aptitudinii de afirmare a persoanei în mediul ambiental; pierderea sau reducerea capacității generale de muncă; pierderea sau lezionarea dreptului de a alege în mod liber meseria sau profesia; depunerea unui efort major în desfășurarea propriei activități, fără pierderea sau reducerea câștigului realizat.

Potrivit raportului de expertiză judiciară nr. 201902D0827 din 25.04.2019, la Papuga Artiom s-a constatat: plăgi tăiate înțepate la nivelul hemitoracelui drept,

hemoperitoneum, lezare traumatică a polului superior rinichiului drept, hematom retroperitoneal, care au fost cauzate în rezultatul acțiunii traumatice a unui obiect tăietor-înțepător, posibil în timpul și circumstanțele indicate, prezintă pericol pentru viață și în baza acestui criteriu, se califică ca vătămare corporală gravă.

Astfel, suma de 45.000 lei pentru daunele biologice cauzate părții vătămate este o despăgubire echitabilă.

5. Avocatul Litvinenco Igor declară recurs ordinar, în numele părții vătămate Papuga Artiom, în care solicită casarea parțială a deciziei menționate și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care din contul lui Para Răzvan, Para Gheorghe și Para Veronica, să fie încasat, în mod solidar, în beneficiul părții vătămate prejudiciul moral în mărime de 900.000 lei și prejudiciul biologic în sumă de 1.500.00 lei.

Recurentul invocă că inculpatul niciodată nu și-a cerut scuze de la partea vătămată, nu l-a vizitat în spital, nu i-a propus să compenseze parțial sau total cheltuielile de tratament, deși partea vătămată s-a aflat practic două luni în secția de terapie intensivă.

La fel, instanța de apel a stabilit că partea vătămată până în prezent are probleme de sănătate, anterior a practicat sportul, iar acum nu mai poate practica, nu poate ridica greutăți, tratamentul este costisitor, deoarece locuiește în Irlanda, i-a fost lezat rinichiul și continuă tratamentul până în prezent.

În urma acestor constatări, nu este clar cum instanța de apel a apreciat cuantumul prejudiciului moral la suma de 55.000 lei.

De altfel, în practica națională privind încasarea prejudiciului moral, se atestă că pe cazuri analogice, instanțele de judecată nu aplică uniform practica judecătorească, încasând în unele cazuri suma de 50.000 lei, iar în alte cazuri sume de 200.000 lei, 300.000 lei sau mai mult.

Or, partea vătămată a pierdut șansa de a practica sportul profesional, deși înregistra performanțe bune în fotbal, iar, din motiv că starea de sănătate nu-i permite efort fizic, a fost nevoit să abandoneze sportul practicat de mic copil.

Pe lângă această, faptul că inculpatul niciodată nu și-a cerut iertare de la partea vătămată, nu l-a vizitat la spital, nu i-a propus să-i compenseze cheltuielile de tratament, a lăsat o amprentă enormă în starea sa emoțională, împrejurări în care a solicitat încasarea prejudiciului moral în mărime de 900.000 lei.

În același timp, instanța de apel nu și-a motivat concluzia privind încasarea prejudiciului biologic în sumă de 45.000 lei, nefiind clar de ce acest prejudiciu, care este unul ireversibil sănătății este mai mic decât cel moral.

Potrivit raportul de expertiză nr. 201902D0827 din 25.04.2019, inculpatul, cu intenția a efectuat 4 lovituri, 3 dintre care au lezat traumatic polul superior al rinichiului drept, aceste vătămări fiind ireversibile. Partea vătămată și în prezent suportă dureri, iar perspective de viitor demonstrează că acestea nu vor încetini, iar în Irlanda, acolo unde locuiește permanent, tratamentul este costisitor, circumstanțe care nu justifică suma de 45.000 lei, ca fiind suficientă pentru încasarea prejudiciului biologic.

Astfel, partea vătămată solicită încasarea prejudiciului biologic în sumă de 1.500.000 lei, această sumă fiind una reală și rezonabilă, urmând a fi încasată ca fiind corectă și echitabilă.

5.1. Declară recurs ordinar și avocata Babără Angela, în numele inculpatului, în care solicită casarea deciziei instanței de apel și menținerea sentinței instanței de fond

Recurenta indică că instanța de apel greșit a modificat sentința instanței de fond, iar soluția pronunțată nu este probată și contravine prevederilor legale.

Astfel, decizia instanței de apel nu conține motivarea ce a stat la baza concluziei de majorare a cuantumului prejudiciului moral, or, partea vătămată în instanța de apel nu a prezentat nicio probă care ar demonstra cheltuielile suportate, soluția fiind fondată pe probele verificate în prima instanță, în urma examinării căroră a fost adoptată o sentință legală și întemeiată.

Totodată, instanța de fond corect a respins solicitarea privind încasarea prejudiciului biologic în mărime de 1.500.000 lei, deoarece un astfel de prejudiciul este necunoscut legii procesual-penale și legii penale naționale.

Mai mult, la examinarea cauzei, în privința inculpatului au fost stabilite doar circumstanțe atenuante, și anume, acesta a recunoscut vina, s-a căit sincer și regretă mult cele întâmplate, și-a cerut scuze de la partea vătămată, a comis fapta fiind minor, se caracterizează pozitiv, a confirmat că a fost la prima abatere de la lege și promite că va fi ultima.

Inculpatul este dispus să-i achite câte puțin părții vătămate cheltuielile de tratament, însă acesta nu a prezentat vreo informație referitor la cheltuielile suportate, solicitând o sumă exagerată și ireală.

În același timp, instanța de fond, la stabilirea pedepsei corect a ținut cont de prevederile art. 75 Cod penal, precum și de faptul că inculpatul a comis o infracțiune gravă, fiind minor, că locuiește într-o familie în care se mai educă doi copii, se caracterizează pozitiv și nu are antecedente penale.

În drept, recursul este întemeiat pe art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală - hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția.

6. Judecând recursurile ordinare pe baza materialului din dosarul cauzei și argumentelor invocate, Colegiul Penal lărgit concluzionează că acestea urmează a fi admise din următoarele considerente.

Potrivit art. 427 alin. (1) pct. 2), 6) Cod de procedură penală, hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel, inclusiv în temeiul când instanța nu a fost compusă potrivit legii, fiind încălcate prevederile art. 31, hotărârea atacată nu cuprinde motive legale pe care se întemeiază soluția, când motivarea soluției contrazice dispozitivul hotărârii.

Instanța de recurs verifică doar dacă s-a aplicat corect legea la faptele reținute prin hotărârea atacată și dacă aceste fapte au fost constatate cu respectarea dispozițiilor de drept formal și material.

Sub acest aspect, Colegiul Penal lărgit atestă că instanțele de fond și de apel au comis următoarele erori de drept.

În primul rând, potrivit art. 384 alin. (3) Cod de procedură penală, sentința instanței de judecată trebuie să fie legală, întemeiată și motivată. Conform art. 90 alin. (1) Cod penal și 394 alin. (2) pct. 3) Cod de procedură penală, Instanța poate dispune suspendarea condiționată a executării pedepsei aplicate vinovatului, indicând numai de cât în hotărâre motivele condamnării cu suspendare condiționată a

executării pedepsei. Instanța de judecată este obligată, de asemenea, să motiveze aplicarea unei condamnări cu suspendarea condiționată a executării pedepsei. În corespundere cu art. 225 alin.(3), 219 alin. (4), 220 alin. (3), 387 alin. (1) Cod de procedură penală, conform căror, odată cu soluționarea cauzei penale, judecătorul este obligat să soluționeze acțiunea civilă, la evaluarea cuantumului despăgubirilor materiale ale prejudiciului moral, instanța de judecată ia în considerare suferințele fizice ale victimei, etc. Hotărârea privind acțiunea civilă se adoptă în conformitate cu normele dreptului civil. O dată cu sentința de condamnare, instanța de judecată, apreciind dacă sunt dovedite temeiurile și mărimea pagubei cerute de partea civilă, admite acțiunea civilă, în tot sau în parte, ori o respinge. În corespundere cu prevederile art. 1998 alin. (1) Cod civil, cel ce acționează față de altul în mod ilicit, cu vinovăție este obligat să repare prejudiciul patrimonial, iar în cazurile prevăzute de lege și prejudiciul moral cauzat prin acțiune sau omisiune. Potrivit art. 2037 Cod civil, **mărimea despăgubirii pentru prejudiciu moral se determină de către instanța de judecată** în funcție de caracterul și gravitatea prejudiciului moral cauzat persoanei vătămate, de gradul de vinovăție a autorului prejudiciului, dacă vinovăția este o condiție a răspunderii, și de măsura în care această despăgubire poate aduce satisfacție echitabilă persoanei vătămate. **Caracterul și gravitatea prejudiciului moral le apreciază instanța de judecată**, luând în considerare circumstanțele în care a fost cauzat prejudiciul, restrângerea posibilităților de viață familială și socială, precum și statutul social al persoanei vătămate. **La determinarea despăgubirii, instanța de judecată** va tinde să acorde o despăgubire care, pe de o parte, are o mărime comparabilă cu cea acordată în mod obișnuit în împrejurări similare și, pe de altă parte, ia în cont particularitățile cazului. Conform art. 19 alin. (3) Cod Civil, se consideră **prejudiciu nepatrimonial** (prejudiciu moral) suferințele fizice și psihice, precum și diminuarea calității vieții. În cazul vătămării sănătății, prejudiciul nepatrimonial cuprinde, de asemenea, pierderea sau diminuarea unei capacități a corpului uman (prejudiciu biologic). Potrivit art. 2033 Cod civil, în cazul vătămării integrității corporale sau altei vătămări a sănătății, pe lângă repararea prejudiciului patrimonial și celui moral, **se va plăti o despăgubire separată pentru însăși vătămare (prejudiciul biologic).**

În corespundere cu jurisprudența națională, sentința trebuie să corespundă atât după formă, cât și după conținut cerințelor art. 384-397 Cod de procedură penală. Sentința se expune în mod consecvent, astfel ca noua situație să decurgă din cea anterioară și să aibă legătură logică cu ea, excluzându-se folosirea formulărilor inexacte (*Hotărârea Plenului CSJ nr. 22 din 12.12.2005 privind sentința judecătorească, pct. 3.*).

În pofida acestor prescripții legale, potrivit dispozitivului și descriptivului sentinței, instanța de fond (*pct. 1., 2. din decizie*):

a) neîntemeiat a constatat în descriptiv că: „...solicitarea avocatului părții vătămate privind încasarea prejudiciului biologic în mărime de 1.500.000 lei urmează a fi respinsă, deoarece un astfel de prejudiciu este necunoscut legii procesual-penale și legii penale naționale, or, conform legislației naționale în vigoare, prejudiciul se clasifică în două familii: prejudiciu moral și prejudiciu material...”, deoarece prejudiciul biologic este prevăzut la art. 19 alin. (3) și 2033 Cod civil, iar conform art. 220 alin. (3) Cod de procedură penală, hotărârea privind acțiunea civilă se adoptă în conformitate cu normele dreptului civil;

b) nu a acordat deplină eficiență prevederilor art. 2037 Cod civil, ori, cuantumul prejudiciului moral încasat, în mărime de 7000 lei, nu este adecvat și proporțional caracterului și gravității suferințelor psihice cauzate persoanei vătămate, care vor fi resimțite pe o perioadă îndelungată, gradului de vinovăție al inculpatului, împrejurărilor în care au fost săvârșite faptele infracționale, gravitatea consecințelor survenite, nefiind raportat la o mărime comparabilă cu cea acordată în mod obișnuit în împrejurări similare, cât și la măsura în care această despăgubire poate aduce satisfacție echitabilă persoanei vătămate;

c) nu a indicat în descriptiv motivele condamnării cu suspendare condiționată a executării pedepsei aplicate, potrivit art. 90 alin. (1) Cod penal.

Astfel, prima instanță nu a judecat fondul cauzei în conformitate cu rigorile prevăzute de lege și a adoptat o hotărâre care nu cuprinde motive legale pe care se întemeiază soluția.

În al doilea rând, conform art. 414 alin. (1), (2) și (6) Cod de procedură penală, instanța de apel, judecând apelul, verifică legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din cauza penală, verifică declarațiile și probele materiale examinate de prima instanță prin citirea lor în ședința de judecată, cu consemnarea în procesul-verbal. Instanța de apel nu este în drept să-și întemeieze concluziile pe probele cercetate de prima instanță dacă ele nu au fost verificate în ședința de judecată a instanței de apel și nu au fost consemnate în procesul-verbal. Potrivit art. 419 Cod de procedură penală, rejudecarea cauzei de către instanța de apel se desfășoară potrivit regulilor generale pentru examinarea cauzelor în primă instanță. Conform art. 6 par. 1, 2 din Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale și art. 19 alin. (1), 25 alin. (4) Cod de procedură penală, orice persoană are dreptul la examinarea și soluționarea cauzei sale de către o instanță legal constituită, care va acționa în conformitate cu prezentul cod. Nimeni nu poate fi lipsit de dreptul de a-i fi judecată cauza de acea instanță și de acel judecător în competența căroră ea este dată prin lege. Potrivit art. 30 alin. (5), 31 alin. (1), (3) Cod de procedură penală, recursul împotriva hotărârilor judecătorești în cauzele penale pentru care nu este prevăzută calea de atac apelul se judecă în complet format din 3 judecători, care trebuie să rămână același în tot cursul judecării cauzei. În cazul în care cauza se judecă de un complet format din 3 judecători și unul din aceștia nu poate participa în continuare la judecarea cauzei din motiv de boală îndelungată, deces sau din motivul eliberării din funcție în condițiile legii, acest judecător este înlocuit de un alt judecător și cauza se judecă în continuare. În corespundere cu art. 6¹ alin. (1¹) și (2) din Legea privind organizarea judecătorească, schimbarea membrilor completului se face în cazuri excepționale, în baza unei încheieri motivate a președintelui Curții de Apel și potrivit criteriilor obiective stabilite de regulamentul elaborat de Consiliul Superior al Magistraturii. Cauzele repartizate unui complet de judecată nu pot fi trecute altui complet decât în condițiile prevăzute de lege. Potrivit pct. 14 din Regulamentul privind modul de constituire a completelor de judecată și schimbarea membrilor acestora, schimbarea membrilor completului de judecată se impune în cazurile în care există unul din următoarele temeuri: boală îndelungată, deces, eliberare din funcție, abținere, recuzare, detașare, transferare, promovare, suspendare din funcție, incompatibilități. Conform art. 417 alin. (1) pct. 8) Cod de procedură penală, decizia

instanței de apel trebuie să cuprindă temeiurile de fapt și de drept care au dus la respingerea sau admiterea apelului, precum și motivele adoptării soluției date.

Potrivit jurisprudenței naționale, chestiunile de fapt asupra cărora trebuie să se pronunțe instanța de apel sunt dacă normele de drept procesual și penal au fost corect aplicate. În cazul în care se constată încălcări ale prevederilor legale referitoare la chestiunile menționate, hotărârea instanței de fond urmează a fi desființată, cu rejudecarea cauzei (*Hotărârea Plenului CSJ a RM din 12.12.2005, nr.22 Cu privire la practica judecării cauzelor penale în ordine de apel*).

Însă, instanța de apel, nu a respectat prescripțiile de drept nominalizate și a repetat erorile comise de prima instanță, deoarece, conform descriptivului și dispozitivului deciziei atacate (*pct. 4. din decizie*):

a) nu a acordat deplină eficiență prevederilor art. 2033 și 2037 Cod civil, ori, cuantumul prejudiciului moral de 55.000 lei și a celui biologic de 45.000 lei, nu este adecvat și proporțional caracterului și gravității suferințelor psihice cauzate persoanei vătămate, care vor fi resimțite pe o perioadă îndelungată, gradului de vinovăție al inculpatului, împrejurărilor în care au fost săvârșite faptele infracționale, gravitatea consecințelor survenite, nefiind raportat la o mărime comparabilă cu cea acordată în mod obișnuit în împrejurări similare, cât și la măsura în care această despăgubire poate aduce satisfacție echitabilă persoanei vătămate;

b) a concluzionat divergent, în descriptiv că urmează a fi **respinsă solicitarea acuzării** în latura pedepsei, apoi că în conformitate cu art. 90 Cod penal, **instanța va dispune un termen de probațiune de 5 ani**, iar în dispozitiv **a admis toate apelurile** și a dispus suspendarea condiționată a executării pedepsei aplicate inculpatului pentru un termen de probațiune de **5 ani**.

Mai mult, nu a indicat în descriptiv motivele pentru care a modificat termenul de probațiune în raport cu cel stabilit de prima instanță (**2 ani**), nefiind clar dacă a luat în considerare, respins sau a omis argumentele invocate în apelurile de pe rol în aspectul vizat (*pct. 3.-4. din decizie*);

c) și-a întemeiat concluziile pe probe neverificate în ședința de judecată a instanței de apel și neconsemnate în procesul-verbal, inclusiv cele de la f.d. 10, 97 vol. I, 15, 16, 17, 18, 19-21, 20, 90, 91, 92 vol. II;

d) potrivit fișei PIGD și proceselor-verbale ale ședințelor de judecată, a început examinarea cauzei completul format din judecătoria Oxana Robu, Igor Mînăscurtă și Marcel Juganari, apoi a continuat și au pronunțat decizia contestată judecătoria Oxana Robu, Igor Mînăscurtă și Boris Talpă (*vol. II, f.d. 132, 140, 155, vol. III, f.d. 2, 11, 25, 50-53, 54*).

Totodată, în materialele cauzei lipsește încheierea președintelui instanței, motivată pe criteriile prescrise în art. 31 alin. (3) Cod de procedură penală și pct. 14 din Regulamentul privind modul de constituire a completelor de judecată și schimbarea membrilor acestora, despre schimbarea judecătorului Marcel Juganari.

Ori, potrivit art. 251 alin. (2) și (3) Cod de procedură penală, încălcarea prevederilor legale referitoare la compunerea instanței atrage nulitatea actului procedural. Nulitatea respectivă nu se înlătură în nici un mod, poate fi invocată în orice etapă a procesului și se ia în considerare de instanță, inclusiv din oficiu. Deci, încălcările nominalizate a normelor procesuale-penale au lezat dreptul inculpatului la un proces echitabil, garantat de art. 6 CEDO.

Împrejurările expuse atestă în mod lucid că instanța de apel nu a judecat cauza penală în condițiile legii, deoarece a adoptat o hotărâre care nu cuprinde motive legale pe care se întemeiază soluția, motivarea soluției contrazicând dispozitivul hotărârii, că instanța de apel nu a fost compusă potrivit legii, fiind încălcate prevederile art. 31, și că recursurile ordinare sunt întemeiate.

Conform art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, instanța de recurs casează total hotărârea atacată și dispune rejudecarea cauzei de către instanța de apel, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Dat fiind că încălcările normelor procedurale specificate, comise de către instanța de apel, constituie erori de drept prevăzute în art. 427 alin. (1) pct. 2) și 6) Cod de procedură penală și care nu pot fi corectate de către instanța de recurs, se impune soluția admiterii recursurilor ordinare declarate, casării totale a deciziei contestate și dispunerea rejudecării cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

La rejudecarea cauzei instanța de apel urmează să țină cont de împrejurările expuse, de jurisprudența relevantă națională și a CtEDO, să înlăture erorile menționate, să judece cauza în strictă conformitate cu legea, și să adopte o hotărâre legală și întemeiată.

7. În conformitate cu art. 434, 435 alin. (1) pct. 2) lit. c), alin. (3) Cod de procedură penală, Colegiul Penal lărgit,

d e c i d e:

Admite recursurile ordinare declarate de avocatul Litvinenco Igor, în numele părții vătămate Papuga Artiom și de avocata Babără Angela, în numele inculpatului Para Răzvan XXXXXX, casează total decizia Colegiului Penal al Curții de Apel Chișinău din 09 februarie 2022, în privința inculpatului Para Răzvan XXXXXX, și dispune rejudecarea cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Decizia nu este susceptibilă de a fi atacată, fiind pronunțată integral la 19 august 2022.

Președinte

Nadejda Toma

Judecători

Iurie Diaconu

Liliana Catan

Ion Guzun

Victor Boico